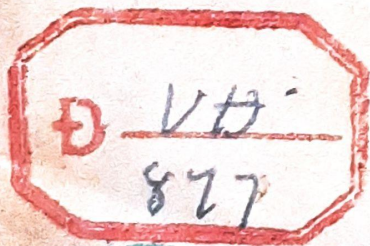

HOÀNG ANH ĐƯỜNG

con ngựa
hồng

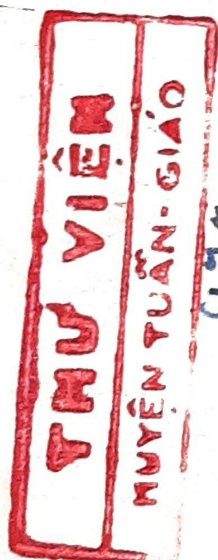
KIM ĐỒNG

HƯỜNG ỨNG CUỘC VẬN ĐỘNG SÁNG TÁC VĂN HỌC
VÀ NGHỆ THUẬT CHO THIẾU NHI 1966 — 1968

HOÀNG ANH ĐƯỜNG

CON NGỰA HỒNG

Bìa và minh họa của Nguyễn Thụ

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG
HÀ NỘI — 1970

NHÀ XUẤT BẢN MONG BẠN ĐỌC
GÓP Ý, PHÊ BÌNH

Người biên tập chính: NGUYỄN BIỂU
Người sửa bản in: TUYẾT MINH
Người trình bày: NGUYỄN PHÚ KIM
Bản khắc: CHI VĂN

In 15.200 cuốn tại Nhà máy in Tiến bộ * — Hà Nội
Khổ 13 × 19 — Số xuất bản 26/KĐ. — Số in: 1.258
Xong ngày 15-5-1970 — Gửi lưu chiều tháng 5 năm 1970

CON NGỰA HỒNG

Phản ở nhà một mình, hết xem báo ảnh lại đứng cửa sổ nhìn ra dãy núi cao ngất ở xa tít. Về mùa xuân, hoa châu nở rộ như quàng cho dãy núi xanh một dải lụa trắng ngang lưng. Bây giờ Phản chỉ thấy một con đường vàng vàng quanh co ngoắt ngoéo cứ đi lên mãi. Con đường đi tới đâu, Phản không biết nhưng Phản vẫn cứ nhìn nó, ngày nào cũng nhìn.

Bỗng Phản lắng tai. Có tiếng vó ngựa bồm «bộp bộp, bộp bộp» trên đường đá. Phản chạy bổ xuống đón bố. Vừa lúc đó, ông Mai — bố Phản — cũng về đến nhà.

Phản đón bố và cũng đón cả con ngựa hồng. Bố vừa xuống ngựa, Phản đã chạy lại ngay. Con ngựa không có vẻ mệt nhọc lắm. Thấy chủ bé, nó cất đầu hi một tiếng dài, một chân trước gõ «cộp cộp» xuống đất. Phản lấy ngô đổ vào chậu nước, bê lại. Con ngựa vục ngay mồm vào nhai rào rào. Phản đứng xem, mãi mê như chưa từng được thấy ngựa ăn bao giờ.

Phản quý ngựa hồng lắm. Đã mấy tuần nay, ngày nào Phản cũng được cho ngựa ăn. Lần

nào, Phán cũng triu mển nhìn ngựa ăn cho đến xong. Con ngựa đẹp thật! Lòng đỏ hồng, bốn vó đen, bờm rủ xuống cổ thật dài. Nó cất đầu lên hi thì trông oai lắm, phải là oai nhất trong bọn ngựa cả hợp tác xã này.

Mấy năm trước, ngựa hồng đi thồ hàng cho mậu dịch lên tận vùng người Mèo trên rẻo cao. Nó thồ khỏe và dai sức lắm, ai cũng khen. Thế rồi, dần dần người ta mở rừng xẻ núi, đánh nhiều con đường mới lên vùng cao, vừa rộng vừa phẳng. Ô tô chở hàng lên núi ngày càng nhiều. Ngựa hồng không đi thồ hàng nữa, trở về với bố Phán và chẳng bao lâu đã trở thành ngựa cưỡi. Nó chạy cũng giỏi như thồ. Phán nhận ra dễ dàng và rất thích nghe tiếng vó ngựa hồng bẫm trên đường cái.

Con ngựa vẫn đang ăn thì Phán đã khệ nệ bung ra một chiếc ghế đẩu, đặt ngay cạnh sườn nó. Con ngựa không tỏ vẻ ngạc nhiên, cứ việc ăn nốt bữa. Phán trèo lên ghế, đưa chân ướm vào dây bàn đạp, bấu chặt vào yên trèo lên. Con ngựa cứ đứng yên, ăn và uống. Phán ngồi được lên yên, hai chân bỏ thông hai bên, duỗi thẳng cả bàn chân mà vẫn chưa đụng dây bàn đạp. Vừa yên chỗ, Phán đã hí hửng nắm chặt dây cương bằng cả hai tay, kéo lên rơ căng, hai chân ngấn cùn cùn đạp đạp vào sườn ngựa, miệng giục: «Đi! Đi!»

Con ngựa ngừng ăn, từ từ ngẩng đầu lên, không phải vì bị dây cương kéo mà vì nghe tiếng giục quen thuộc. Nó tần ngần một chút như tiếc những hạt ngô còn sót lại ở đáy chậu. Nhưng

Phàn trèo lên ghế, đưa chân xỏm lên dây bàn đạp.

rồi nó cũng ngoan ngoãn quay đầu đi bước một. Mặt Phán rạng lên. Phán buông lỏng dây cương. Phán cười.

Bố đã ra đứng ở cửa. Phán gọi rất to:

— Bố này! Trông con cưới một mình! Không ngả đầu!

Ông Mai triu mẩn nhìn con, gật gật đầu. Phán thích thú giật cương mạnh hơn, đập chân cũng gắt hơn... Con ngựa vẫn cứ thong thả bước một.

Ông Mai lại gần con ngựa, hỏi Phán:

— Có muốn đi chơi không?

Phán gật đầu «vâng» nhưng lại bảo với bố:

— Bố đỡ con xuống!

Ông Mai ngạc nhiên hỏi con:

— Sao lại xuống?

Phán thản nhiên trả lời bố:

— Xuống để cắt yên mà cưới vo! Có yên thì con cưới một mình.

Ông Mai khẽ «hừm» một tiếng rồi cũng bế Phán xuống. Ông tháo yên, thay tấm bì dầm mồ hôi bằng một tấm khác khô và sạch. Ông bế Phán đặt lên lưng ngựa, nắm dây cương nhẹ nhàng nhẩy lên ngồi sau con. Phán quen tay, nắm chắc vào dầm lông ở vai ngựa.

Ông Mai giật cương. Con ngựa bước vài bước ngán lấy đà rồi chạy nhanh dần. Ngựa chạy

đều bước thì bố không ôm Phán nữa. Người Phán nhấp nhồm theo nhịp ngựa chạy, ngồi không vững, chao bên này bên kia. Hai bắp đùi tròn lẳn nhỏ xiu cố gắng cặp chặt lấy hông ngựa, nhưng Phán chẳng thấy « dính ». Phán hơi ngộp, hai tay càng ti mạnh xuống vai ngựa và nắm càng chặt vào đám lông. Ấy thế mà gót vẫn cứ thúc, miệng vẫn cứ giục: « Đi, đi nhanh nữa ! ».

Bây giờ ngựa chạy thế nào mà xóc khiếp! Mấy lần Phán xuýt ngã. Nhưng rồi nhanh hơn và êm dần... Phán ngả người, giờ hai tay lên bắt chước người nhắm bắn. Vừa bỏ tay khỏi vai ngựa, Phán đã loạng choạng. Bố vội quàng tay ôm lấy Phán, giữ lại và hỏi:

— Sao thế con? Giữ cho chặt chứ!

Phán cũng hơi hoảng, nhưng trả lời ngay:

— Con tập cưỡi ngựa bắn súng như các chú bộ đội biên phòng trên núi đuổi bắt bọn phi.

Bố lại buông Phán ra, cười:

— Bảy tám năm nữa mới làm bộ đội được, còn tha hồ tập. Bây giờ cứ ngồi cho vững đã!

Bố cho ngựa quành về. Gió thổi ù ù bên tai, gió tạt vào mặt mát lạnh. Phán đã ngồi vững nên thấy thú lắm. Lại có bố ngồi đằng sau, Phán rất yên bụng. Ngựa chạy nhanh, Phán vẫn dám bỏ tay luôn mấy lần. Chưa bao giờ được đi lâu và ngựa chạy nhanh như lần này. Qua mấy

lần thứ. Phán thấy cũng chẳng có gì đáng sợ. Phán nghĩ: «Minh đã cưới yên một mình được rồi, mình cố tập cưới vo mới được! Cưới ngựa có cưới vo mới thú! Bố vẫn nói thế.» Phán quay lại hỏi bố:

— Có phải không bố?

Ông Mai chẳng hiểu con hỏi gì, nhưng ông cũng gật đầu.

Sáng hôm sau, Phán lại đi học. Trước khi đi, Phán không quên ghé thăm ngựa hồng và bỏ cho nó một nắm ngô. Phán học lớp 1, viết chữ chưa thạo bằng cưới ngựa. Học đọc, học viết, học tính sao mà khó quá! Nói thế chứ Phán cũng đã nhiều lần được thầy giáo khen với bố là chăm học, được nhiều điểm tốt. Bố vui lắm. Bố cho Phán được chăm nom ngựa hồng và tập cưới ngựa. Phán càng muốn chăm học hơn nữa.

Phán đi học một lúc thì ông chủ nhiệm hợp tác xã đưa một cán bộ mật dịch còn trẻ đến tìm ông Mai. Họ gặp ông Mai bên chuồng ngựa và đứng lại nói chuyện luôn: Đồn biên phòng nhấn đem hàng hóa lên cho đồng bào Mèo trên vùng rẻo cao gần đồn. Đường ô tô lên đó mới bị máy bay giặc Mỹ ném bom hỏng chưa chữa được. Xe bò, xe đạp đi khó lắm vì nhiều

dốc quá. Chỉ có thể dùng ngựa thồ. Bây giờ Mậu dịch muốn nhờ con ngựa hồng của ông Mai.

Hiểu rõ câu chuyện, ông Mai vui vẻ trả lời khách:

— Được, được! Cho cán bộ mượn được mà! Không cho thuê mà cũng không bán đâu! Cho mượn thôi! Mượn đến bao giờ cũng được! Lúc nào cán bộ lấy ngựa?

Người cán bộ trẻ nhìn ông chủ nhiệm như muốn hỏi ý kiến rồi mới trả lời:

— Nếu được lấy luôn bây giờ thì tốt quá! Sớm mai, đủ chuyển hàng là cho đi luôn. Cửa hàng muốn đưa ngựa về sớm để chọn và cho nghỉ ngơi ăn uống...

Ông Mai lắc đầu, ngắt lời:

— Ô, ồ, lấy ngay bây giờ chưa được đâu!

Ông chủ nhiệm đương một mình say sưa ngắm nghía con ngựa hồng, quay lại hỏi:

— Sao thế? Chậm một ngày là đồng bào rêu cao thiếu muối thiếu dầu một ngày đấy!

Ông Mai gật gật đầu:

— Biết, biết! Nhưng mà đợi không lâu đâu! Tôi đã giao ngựa cho thằng cháu Phán nó chăm nom, lại cho nó tập cưỡi. Phải hỏi nó chứ! Nó đi học chưa về...

Ông chủ nhiệm cười to:

— Ngõ gì! Được, chờ nó là phải! Đồng chí cán bộ đừng nóng ruột nhá! Mượn được thôi mà!

Gần trưa, Phán mới đi học về. Vừa chào khách, chưa kịp cất túi sách, Phán đã nghe bố gọi:

— Phán à!

Phán lại đứng bên bố. Ông Mai chỉ người cán bộ trẻ tuổi, nói với con:

— Bác chủ nhiệm đưa ông cán bộ Mậu dịch đến mượn con ngựa hồng đấy!

Phán tròn mắt nhìn cả hai người khách, lông mày nhũn lại. Ngay ông chủ nhiệm, vốn đã quá quen thuộc, bây giờ Phán cũng nhìn như nhìn một người lạ.

Người cán bộ trẻ tuổi bước lại gần Phán, ngồi xổm xuống cho ngang với chú bé:

— Cháu à! Mậu dịch có nhiều hàng muốn đưa lên cho đồng bào Mèo trên rẻo cao, chỗ gần đồn biên phòng kia kia — Chú ấy giơ tay chỉ lên dãy núi xanh — Giặc Mỹ mới bắn phá đường, xe không qua được. Chỉ có ngựa thồ thôi! Cháu có bằng lòng cho Mậu dịch mượn ngựa để thồ những thứ ấy lên cho đồng bào Mèo không?

— Các chú đưa gì lên đó?

Theo tay chú cán bộ, Phán nhìn lên dãy núi xa với con đường vàng vàng quen mắt ngoằn ngoèo len lỏi trong đám cây xanh ngắt. Phán hỏi:

— Các chú đưa gì lên đó?

Chủ cán bộ vừa trả lời vừa giơ từng ngón tay như đếm cho Phan hiểu:

— Vải này, dầu thắp này, diêm này, muối này... Thử gì cũng có! Ở đây có gì thì cũng đem thử ấy lên cho đồng bào Mèo dùng.

Rồi chủ lại kể tiếp bao nhiêu là thứ. Phan cứ lẳng lẳng nghe, chỉ gật đầu sau mỗi thứ được kể ra. Nhiều quá, không sao nhớ hết. Bỗng Phan ngắt lời chủ cán bộ, hỏi lại:

— Thế có vở kẻ ô ly cho học sinh không?

Chủ cán bộ cười, có vẻ hả hê, gật đầu:

— Có chứ! Có chứ! Nhiều lắm! Phải hai con ngựa thồ mới đủ.

— Thế sách tập đọc, sách học tính, sách chuyện kể?

— Có, có!

Bây giờ lại đến lượt Phan kể ra mà hỏi và cũng đến lượt chủ cán bộ gật đầu. Cũng nhiều quá, không nhớ hết được! Những thứ gì Phan và các bạn Phan thích, Phan đều cố nhớ lại đem kể ra hết. Gì cũng có cả! Thích thật! Phan lại hỏi thêm:

— Thế thì có súng có đạn cho các chú bộ đội biên phòng bắn phỉ không?

Chủ cán bộ còn ngập ngừng thì ông chủ nhiệm đã trả lời hộ:

— Có chứ! Nhiều lắm! Nhiều lắm!

Phản nghiêm chỉnh gật đầu luôn mấy cái:

— Được, thế thì cháu bằng lòng cho các chú mượn con ngựa hồng.

Nhưng đột nhiên, Phản lại bắn khoăn:

— Thế bao giờ cháu mới được cưới ngựa! Cháu đang tập cưới vo kia mà!

Chú cán bộ lại chỉ lên con đường ngoằn ngoèo bên sườn núi xa:

— Sửa xong đường cho ô tô chở hàng lên, chú sẽ đem ngựa trả để cháu cưới.

Phản không nhìn theo tay chú cán bộ. Phản cúi đầu xuống như suy nghĩ và nói một mình: « Có lâu không? »

Nhưng rồi Phản lại ngẩng lên ngay, gật đầu:

— Cũng được!

★
★★

Phản dậy sớm hơn mọi sáng. Vừa trên giường xuống, Phản chạy ngay ra cửa. Ven sườn núi cao xa tít, con đường vàng vàng ngoằn ngoèo bò lên cao dần, vòng ra sau một đám cây rậm rì, mãi mới lại lộ ra, mờ mờ. Một lúc lâu, trong màn sương sớm, một đoàn ngựa thồ, con nào con nấy trông nhỏ chỉ bằng con bê con, nối đuôi nhau thành hàng dài đi thong thả trên đường. Phản nhìn theo không chớp mắt. Phản lẩm nhẩm đếm: một, hai, ba, bốn, năm, sáu, bảy, tám, chín...

— Bỏ ơi! Con ngựa hồng nhà ta kia kia!

Bồng Phán dừng lại reo lên gọi bố :

— Bố ơi! Con ngựa hồng nhà ta kia kia! Nó dừng lại vẫy tai chào con đấy! Nó đi thứ chín! Bố ra mà xem, mau lên!

Ông Mai ở trong nhà đi ra, đứng lại bên con, che tay lên mắt nhìn về hướng Phán chỉ. Ông nhìn mãi, nhìn mãi, nhìn rất lâu, rất kỹ. Ông thấy hình như con ngựa đi thứ chín có dừng lại thật.

BUỔI CHĂN TRÂU ĐẦU TIÊN

Anh Tân vừa xách nón và gói cơm nắm xuống khỏi cầu thang thì Hoan đã chạy ra cửa, chờ đàn trâu của hợp tác xã đi qua.

Đứng trên nhà sàn nhìn xuống, Hoan dễ ý nhất đến con trâu đực đi trước. Sừng nó cong như cánh chiếc ná đen bóng của bố. Cổ nó mới to làm sao! Lại còn cái lưng nó nữa, cứ gọi là phẳng lì như tấm đá bắc cầu qua con suối lượn quanh đầu xóm! Nằm ngửa trên lưng trâu đực mà xem mây đổi hình phải biết là thú. Theo sau con trâu đầu đàn này có đến mấy chục con trâu cái, trâu tơ, nghé non, khá lộn xộn.

Sáng và chiều nào, Hoan cũng ra cửa đón trâu. Hoan mến con trâu đực lắm! Hồi anh Tân còn chăn riêng nó thì nó ở trong chuồng nhà Hoan. Từ đầu năm ngoái, đội thiếu niên nhận chăn trâu tập thể cho hợp tác xã, nó về chuồng trại chung với cả đàn.

Vừa thấy bóng nhóm chăn trâu, Hoan gọi ầm lên và giơ tay vẫy chào rồi rít. Anh Tân đi phía cuối đàn, anh Sinh và chị Mạc chạy lên

chạy xuống đôn trâu đi vào hàng lối. Con chó Vàng chạy theo cắn dữ bọn nghé non. Có lúc nó cả gan dám dọa cả trâu mẹ, nhưng trâu mẹ vừa dừng lại hươ sừng lên thì Vàng ta cong đuôi bỏ chạy ngay. Hoan trông thấy phi cười rồi lại « ầy ầy » như để thúc Vàng xông lên nữa.

Đàn trâu đi đứng đã có trật tự. Chị Mạc dẫn lên đi trước, anh Tân và anh Sinh thông thả đi ở cuối đàn. Thấy Hoan, anh Tân gọi:

— Hoan! Đưa cho anh cái túi sách!

Hoan chạy xuống tận đường đem túi cho anh. Vừa trao túi, Hoan vừa dụt dè nói khe khẽ:

— Anh Tân cho em đi với!

Tân giờ tay đón túi sách, âu yếm nhìn em, lắc đầu:

— Chưa đi được! Anh đã bảo nhiều lần rồi mà! Không sợ trâu nó dẫm bẹp à? Phải nhưn như các anh mới được. Chăn trâu đàn vui nhưng vất vả lắm!

Rồi Tân búng dữ vào mũi em một cái, cười và quay ra, rảo bước theo trâu.

Hoan thềm đi trâu quá, cứ nằn nì theo:

— Cho em đi với, anh Tân! Em chẳng quản chân các anh đâu! Em quen con trâu dực rồi mà!

Tân quay lại:

— Cứ cười cho được trâu dực đã!

Hoan đành chịu đứng nhìn theo đàn trâu. Vừa ra khỏi xóm, chúng đã có vẻ mất trật tự. Con trâu dực vẫn thủng thẳng dực, bỗng nó

dừng lại, ngàng đầu lên «nghe ọ» một tiếng to, cất vó chồm lên. Cả đàn trâu «nghe ọ» ồn ào và lồng theo, xông thẳng đến bãi chăn ở bìa rừng. Tiếng vó trâu dồn xuống mặt đường rầm rầm, bụi cuốn mù... Hoan thấy thu thủ nhưng cũng ngòm ngợp ngái ngái. Hoan càng phục ba đội viên thiếu niên «anh dũng» cai quản cái đàn trâu lộn xộn này.

Chiều đến, đàn trâu trở về qua nhà, Hoan được theo luôn đến trại để làm quen với chúng và dễ tập cưỡi trâu đực. Chị Mạc nói mãi anh Tân mời bằng lòng đấy! Hoan cảm ơn chị Mạc lắm. Bây giờ chị Mạc lại trông cho Hoan tập.

Hoan mạnh dạn bước tới trước trâu đực, con trâu khẽ cúi đầu xuống. Hoan dang thẳng tay vịn vào hai chót sừng, đặt chân lên trán trâu, chồm lên ôm lấy cổ trâu. Trâu đực từ từ ngàng cao cổ, Hoan lần lên lưng nó dễ dàng lắm. Loay hoay một tí, Hoan ngồi yên trên tấm lưng cánh phản. Thích thú lắm, Hoan gọi âm lên:

— Chị Mạc này, các anh này! Em cưỡi trâu đực được rồi nhá!

Con trâu thở ra mấy tiếng «phi phi», cất chân bước. Lưng nó rung rinh, dập dả dập dềnh. Hoan khẽ nghiêng bên này, né bên kia lấy thăng bằng. Anh Sinh vẫn dõi theo, cười và khuyến khích Hoan:

Hoan đã chêm chệ ngồi trên lưng trâu đực.

— Được đấy! Đừng sợ! Không ngã đâu! Mà cò ngã thì trâu dực nó cũng đứng lại ngay! Ừ, thế! Bỏ được một tay thì rồi cũng bỏ được hai tay! Đấy, đấy! Cò khó gì đâu! Chỉ vài ba hôm là thạo.

*
**

Sáng hôm nay, khi đàn trâu kéo qua nhà thì Hoan đã chêm chệ trên lưng trâu dực. Con Vàng hí hửng quần bên chân trâu, thỉnh thoảng nó lại nhảy cẫng lên như để chia vui với chủ bé.

Bãi chăn dài dằng dặc và rộng bát ngát chạy ven bìa rừng, nhiều chỗ còn lấn sâu vào những lùm cây thưa bao quanh rừng rậm. Trưa nắng, người và trâu thường kéo vào nghỉ trong lùm cây thưa. Trâu nằm nhai lại. Người thì giở cơm nắm ra ăn rồi đọc sách, đánh tú lơ khơ, đánh cờ, hoặc thay nhau ngủ một giấc ngắn. Cỏ hôm cao hừng lại di chặt ống nứa nấu cơm lam, bắt cá bọc đất sét nướng cùng ăn bữa trưa... Có những buổi nhàn nhã như thế nhưng cũng nhiều lúc vất vả: Bãi chăn đã chia thành từng khu để trâu ăn thay đổi cho cỏ mọc tốt; giữ cho trâu ăn đúng chỗ đã là khó rồi. Lại những khi trâu đuổi nhau, húc nhau! Những buổi trời đông sấm sét âm ầm, trâu chạy tứ tung, chạy cả vào rừng rậm, sa hố sa hầm, bị thương... Đúng là phải các anh các chị lớn mới trông coi được!

Bao nhiêu là hoa: đỏ có, vàng có, tím có.

Anh Tân dắt Hoan vào nghỉ dưới một vòm cây rất mát rất đẹp. Không có cây cao. Chỉ những dây leo quấn vào nhau, dựa vào cây nhỏ, vươn lên đan thành một cái mái cong cong, cành lá chen nhau rất dày. Chỗ vòm cây ấy có lối vào rừng rậm. Rừng cũng chẳng có hồ báo thú dữ gì; người ta vẫn ra vào kiếm củi. Nhưng trong cơn dông, trâu trốn sét cổ

thẻ chạy vào đó rồi đi mãi vào rừng sâu, tìm kiếm rất mất công! Nhóm chần trâu rất chú ý đến cái cửa rừng này, nhất là những khi trời dồ cơn dông.

Hoan tìm một vạt cỏ êm và mát rượi, nằm ngả nhìn lên cành lá um tùm phía trên.

Nắng về chiều càng gắt. Trời oi bức. Đàn trâu tản ra bãi gặm cỏ. Hoan vẫn ở lại trong lùm cây thưa. Vô số những cái thích! Bao nhiêu là hoa: đỏ cỏ, vàng cỏ, tím cỏ, xanh cỏ. Có những bông hoa như là cánh bướm và những con bướm như là đóa hoa. Mà chẳng phải chỉ có bướm! Còn vô khối những con bọ nhỏ nhỏ, xinh xinh, nhiều màu, đẹp vô kể. Chẳng biết đó là những con gì, Hoan không dám bắt; Hoan chỉ say sưa nhìn chúng lúc bay, lúc bò, lúc đánh nhau.

Hoan mê mải chơi, quên cả trâu đực và cũng không để ý trời đã trở gió.

Một cơn dông ào ào tới. Tiếng mưa rơi lộp độp trên lá khiến Hoan ngừng dẫu lên. Trời tối sầm lại. Chớp lóe ngoằn ngoèo, sét nổ vang. Hoan chạy vào nấp dưới một tán lá cọ trong vòm cây, khô ráo như ở trong nhà.

Một ánh chớp chói mắt, một tiếng sét xé tai. Hoan ngồi thụp ngay xuống.

Có tiếng rầm rập. Đúng là tiếng vó trâu chạy trên đường. Anh Tân, anh Sinh và chị Mạ cổ dẫn đàn trâu đương hốt hoảng chạy tán mác.

Mưa đổ rào rào, gió quật ngang quật ngửa, sấm ỉ ùng kéo dài liên tiếp không dứt.

Từ ngoài lùm cây, con trâu đực xỏ vào. Có đến hơn một chục con khác lồng theo sau nó.

Ngoài bìa rừng, tiếng hò hét quật tháo của Sinh, Tân, Mạc lẫn vào tiếng mưa càng ngày càng mau, tiếng sấm càng ngày càng rền...

Con trâu đực dương chạy, bỗng quật ngay vào lối vòm, xông thẳng đến chỗ Hoan trú mưa. Đàn trâu theo sau nó càng đông.

Hoan định tránh bỗng nghe tiếng anh Tân hét từ xa : « Chết! Trâu vào rừng! »

Hoan hoảng lên chưa biết làm thế nào. Con trâu đực thấy Hoan nó dừng lại... Lũ trâu chạy sau bị dồn, chen lấn nhau, có con húc cả vào mõng trâu đực. Trâu đực có vẻ lưỡng lự rồi tiến lên một bước. Hoan cố giữ bình tĩnh, đứng ngay trước mặt nó, tay chống nạnh, hét thật to :

— Hãy, hãy! Dừng lại!

Y như là khi ở nhà, Hoan ra oai bắt trâu đực cúi đầu cho Hoan trèo lên.

Vòm cây tối hắt lại. Đàn trâu xốn xao. Trâu đực tiến lên một bước rồi một bước nữa, đến gần sát vào Hoan. Đàn trâu sau nó cũng rùng rùng bước lên.

Hoan cứ đứng yên tại chỗ, mắt giương to, mặt gân lên, người chồm về phía trước, cố sức hét rõ to : « Hãy! Hãy! »

Phụt! Dải rút quần của Hoan bị đứt. Hoan đã lấy hơi căng bụng quá! Hoan giật mình, nắm chặt cạp quần, lưng ta lùng tùng nhưng miệng vẫn « Hầy! Hầy! »

Cái oai của Hoan nó xuống mất rồi! Bây giờ Hoan không còn được trâu dục nó nữa.

Hầy, hầy, đứng lại.

Nó lại bước lên. Hoan phải lùi. Lùi nhưng Hoan vẫn không tránh. Hoan lùi, lùi luôn mấy bước... Vẫn lúng túng với cái quần! Đàn trâu đã dồn Hoan vào sâu thêm đến năm sáu bước. Tiếng anh Tân gào như dứt hơi trong cơn mưa:

— Đừng để cho trâu vào rừng! Anh lại ngay!

Hoan đã gần phát khóc. Tức cho cái quần quá đi mất! Trâu đực bị dồn đằng sau vẫn cứ lần dần lên. Bây giờ mà nó gạt Hoan sang một bên thì dễ như bỡn... Và thế thì cả đàn trâu sẽ theo nó chạy ùa vào rừng sâu.

Bỗng Hoan vung chân vào một sợi dây leo, ngã ngồi xuống. Tưởng là trâu đực xông lên! Nhưng nó đứng dừng ngay lại, mặc cho cả đàn đương có đà, thúc mạnh phía sau.

Hoan vớ ngay lấy cành lá dưới tay, vung dậy. Mắt Hoan đã nhòa nước mắt và nước mưa. Một tay Hoan vẫn xách cặp quần, tay kia Hoan vung cành lá lên đập tới tấp về phía trâu đực, chân bước dần lên, miệng thét: «Hầy! Hầy! Hầy...»

Trâu đực đứng yên, nó khẽ lắc lư cái đầu rồi lùi một bước ngắn. Hoan dần lên nữa, nó lùi bước nữa. Đàn trâu sau nó bị dồn trở lại, như rối loạn.

Anh Tân chạy đến trước rồi anh Sinh, chị Mạc. Con Vàng cũng chạy theo sau. Tất cả đều

ướt lướt thướt. Chỉ một lát sau, đàn trâu đã bị dẫn quay trở lại, theo đường cũ ra phía ngoài rừng.

Cơn dông vừa dứt, mưa cũng tạnh. Mặt trời lộ ra sáng chói. Nắng lại chan hòa khắp bãi chăn. Đàn trâu lại tản ra gặm cỏ. Dường như không có chuyện gì đã xảy ra hết!

Sinh và Mạc cởi áo vắt cho ráo nước. Tân dắt em lại ngồi dưới một gốc cây to, lấy khăn tay lau mắt lau mặt cho em rồi luồn lại dải rút cho em. Còn Hoan thì cứ thút thít:

— Tại anh... tại anh... Anh đã hứa cho em dây nịt chun mà cứ chưa chịu luồn vào cho em...

Mến gửi Thanh Cường

(Nhớ lại những ngày sơ tán chống Mỹ)

H. A. Đ.

QUÀ TẶNG CÔ GIÁO

Nắng chiều vẫn còn nhuộm vàng những thôn bản xa xa, nhưng ở đây bóng núi đã kéo dài, trải lên gần khắp cái bãi cỏ thênh thang. Từ những mái nhà sàn nhấp nhô phía bản, vài đám khói màu lam buổi chiều bay lên nhẹ nhẹ.

Cảnh vật im ắng. Gió mát chiều hè hiu hiu thổi. Tằng ngồi nép sau một tảng đá lớn, im lặng chờ đợi. Thỉnh thoảng, Tằng lại phóng một chiếc tên lửa bằng lá cỏ tranh vút qua lòng bàn tay cho đỡ sốt ruột.

«Tích tích tích ti ti!» tiếng gáy rõ ràng và lẻ loi từ mé cuối bãi cỏ đưa tới. Theo mỗi lần gáy, Tằng lại nghĩ đến một chuyện đã qua. Trước hết là Tằng nhớ đến anh Lạc, mỗi lần nghe tiếng gà gô gáy «Tích tích tích ti ti!» lại dọa Tằng: «Bắt thằng Tằng cho tao!» Hồi ấy còn bé, bé lắm, Tằng có sợ tiếng gáy ấy thật! Bây giờ lớn rồi, Tằng hiểu rằng không phải chỉ có một câu ấy! Mỗi câu chuyện đều có thể gọi cho Tằng một câu nghe giống như «Tích tích tích ti ti!».

Hôm nay Tăng ra đây, ngồi thu hình sau tảng đá, không phải để nghe tiếng gà gô gáy mà nghĩ cho ra những câu như thế! Chỉ vài ba ngày nữa, cô giáo Ngà sẽ về nghỉ hè ở quê nhà. Quê cô ở dưới xuôi, đồng lúa bát ngát, cò cò cò vạc nhưng không có gà gô. Con trai cô cũng trạc tuổi bọn Tăng. Nó ở nhà với bà nội. Tết năm ngoài, cô muốn tìm một con gà gô đưa về xuôi mà không có. Tăng ao ước một con gà gô để biếu cô giáo đem về xuôi cho con cô. Hôm nay, Tăng ra đây đặt bẫy.

Có tiếng kêu nho nhỏ và tiếng giãy giụa trong đám cỏ. Tăng chạy ngay lại và chớp được một mái gô béo múp. Đôi mắt nhỏ đen lánh của con chim lộ vẻ lo sợ thảm thiết. Nhưng Tăng đâu có để ý đến! Tăng chỉ có vui mừng, hí hửng gỡ bẫy xách con mỗi rảo bước về nhà cho kịp bữa cơm chiều, mẹ khỏi phải đợi.

Tăng hớn hờ trèo lên thang như chạy, chúi chân rồi bước nhanh vào nhà. Tia nắng cuối cùng cũng vừa tắt trong khung cửa sổ. Mặt trời khuất dần sau dãy núi tím sẫm. Trăng nửa vầng đã hiện rõ trên nền trời xanh. Bếp lửa giữa sân như rực thêm. Mẹ đang ngồi nấu cơm bên bếp.

Thấy mẹ, Tăng giơ ngay con gà gô ra khoe:

— Mẹ này! Con được con gô!

Mẹ quay nhìn ra. Mẹ hỏi:

— Ai cho con thế?

— Con bắt được đấy! Béo lắm, mẹ ạ!

Tăng định nói cho mẹ biết vì sao Tăng lại bắt gô, nhưng mẹ đã lơ lửng hỏi:

— Sao con lại bắt gô? Bố biết thì chết!

Tăng nhìn mẹ, sửng sốt:

— Sao hở mẹ? Bố và các chú ở đây vẫn đi bắt! Người ta vẫn đi bắt gô đấy chứ! Xách về cả xâu nặng...

Mẹ hỏi lại:

— Thế con thấy bố bắt gô vào dạo nào?

Tăng trả lời ngay, giọng chắc nịch nịch:

— Con biết chứ! Gần Tết, năm nào bố chẳng đi bắt chim. Năm ngoái, con được đi theo bố đấy!

Mẹ gật đầu, giọng vui hơn:

— Đùng đấy! Nhưng mà chỉ được săn bắt chim thú vào mùa đông mùa xuân thôi. Mùa hè phải để cho chim đẻ chứ! Nếu không thì hết mất, còn gì mà săn!

Tăng ngạc nhiên hỏi lại mẹ:

— Thế sao mới hôm qua, chú Ban bắt rơi một con điều hâu đấy!

— À, điều hâu nó bắt gà, bắt lúc nào cũng được. Con hồ, con báo cũng thế! Chỉ cần săn bắt

một số thôi, như là gà gô, gà lôi, chim trĩ chẳng hạn... Mẹ nghĩ nên đem thả con gà này đi, con ạ!

Thả con gà này đi! Thế thì Tăng lấy gì biếu cô giáo Nga? Tăng nói rõ ý định của mình với mẹ. Mẹ suy nghĩ một chút rồi khuyên Tăng:

— Thôi để đến Tết biếu cô cũng được! Thế nào Tết cô cũng lại về quê! Bố sẽ kiếm cho vài ba con, tha hồ biếu! Bây giờ con làm điều sai, bà con người ta chê cười bố mẹ đấy! Cô giáo cũng chẳng vui đâu!

Tăng dừng thẩn người suy nghĩ mà chẳng biết tính sao! Tăng hiểu rõ ý mẹ và thấy thả con gà là đúng quá! Hiểu thế, nhưng làm cho được vẫn khó quá đi mất! Và Tăng thấy buồn buồn. Mẹ bảo chờ đến Tết bố sẽ bày cho vài ba con! Tết còn lâu lắm. Mà Tăng muốn biếu cô giáo ngay bây giờ!

Mẹ dừng dậy dọn cơm, Tăng lẳng lặng đem nhốt con gà gô vào cái lồng nhỏ, đặt vào dưới gầm bàn học. Mẹ không nhắc lại nữa, nhưng trong bữa cơm, Tăng vẫn không được vui.

Có tiếng gọi từ dưới đường:

— Tăng à! Bố mẹ có nhà không em?

Đùng tiếng cô giáo Nga! Tăng chạy ra thấy cô giáo đã đứng dưới chân thang. Sau cô, có

Tăng lẳng lẳng đem nhốt con gà gô vào cái lồng nhỏ.

một chủ cán bộ dắt một thằng bé. Tăng chưa kịp trả lời, mẹ đã đon đả chạy ra đón cô giáo:

— Chào cô giáo! Cô giáo đi chơi tối thế! Mời cô giáo lên nhà chơi! Nghe nói cô giáo sắp về xuôi...

Cô giáo cười niềm nở, thông thả bước lên cầu thang. Chủ cán bộ theo sau cô. Thằng bé thì cứ vừa bước vừa ngập ngừng. Nó nắm chặt lấy áo chủ cán bộ khiến chủ cũng bước chậm với nó.

Đến cửa, cô giáo dừng lại chờ. Cô nói với mẹ Tăng:

— Thưa mẹ, cũng định mai kia xuôi nghỉ hè vài tuần đấy! Vừa hay lúc chiều bố cháu lại đưa thằng bé cháu lên chơi thành ra chưa về. Sáng trăng, tôi dẫn đi thăm bà con.

Thằng bé đã theo bố nó vào trong nhà. Nó không chịu ngồi, cứ đứng sát vào mẹ nó. Tăng nhìn nó. Nó hơi cau mặt nhìn lại Tăng rồi quay đi... Mẹ Tăng vui vẻ nói chuyện với vợ chồng cô giáo. Vui miệng, mẹ Tăng kể lại câu chuyện con gà gô rồi nói luôn:

— Nó quý cô giáo lắm!

Cô giáo cười, vẫy Tăng lại gần hỏi:

— Em muốn cho cô con gà gô để cô làm gì?

Tăng nhỏ nhẹ trả lời:

— Thưa cô, để cô đưa về cho con cô. Nó chưa thấy bao giờ, chắc nó thích lắm. Rồi cô lại kể cho nó nghe chuyện «Tích cực bắt quân gian» như là cô đã kể cho chúng em nghe ấy mà...

Cô giáo cảm động, chớp chớp mắt, gật đầu:

— À, ra thế!

Chú cán bộ mỉm cười, nhìn thằng bé. Mẹ Tăng thì cứ nhìn cô giáo. Cô giáo cầm tay Tăng:

— Cảm ơn em! Chú đây — cô chỉ chú cán bộ

— cũng cảm ơn em vì em đã nghĩ đến con của cô chú.

Cô giáo lại chỉ vào thằng bé:

— Đây! Con cô đây! Nó mới lên chơi với cô!
Tặng đưa con gà gô ra cho em nó xem!

Tặng vui sướng như mở cờ trong bụng. Tặng lấy ngay cái lồng gà gô đem lại. Con gà gô không kêu, không giãy. Nó đứng nép vào phía cuối chuồng, có vẻ lo ngại. Thằng bé thích lắm. Nó thò tay vào lồng vuốt ve con gà gô. Nó muốn nhốt một chiếc lông nhưng lại không dám. Con

Thằng bé thích quá.

gà gô hoảng sợ, nhảy cuống lên. Thằng bé rút tay ra. Nó nhìn mẹ nó, đứng dậy nói khê:

— Con thích cái lông con gà này! Mẹ nhờ cho con.

Cô giáo đưa mắt nhìn con, lắc đầu. Thằng bé lặng im, lại ngồi xồm xuống nhìn con gà.

Tăng bước lại bàn học, lấy một cái ống bương, rút ra từng tùm lông chim đủ thứ, bày la liệt trên sàn cho thằng bé xem.

Cái nâu, cái trắng, cái xanh, có những cái hai ba màu: đen, đỏ hoặc nâu lại chen màu xanh biếc... trông hoa cả mắt. Thằng bé thích quá, mân mê hết chiếc này đến chiếc khác. Tăng nhặt một số lông đẹp xếp lại, bó thành một bó, nhìn như quả cầu lông nhiều màu sắc, đưa cho thằng bé:

— Cho đấy!

Thằng bé giơ tay lên, mắt nhìn mẹ nó. Cô giáo nhẹ nhàng bảo con:

— Anh Tăng cho con đấy! Con nhận và cảm ơn đi!

Thằng bé cầm bó lông chim, đưa cho bố, có ý khoe. Chú cán bộ cầm lên ngắm nghía, đưa trả con rồi nói với Tăng:

— Cháu ạ! Thế là em nó được biết con gà gô rồi đấy! Em nó sẽ ở lại đây lâu, cùng học với các cháu nữa cơ đấy! Các cháu sẽ dẫn nó đi

Nó đi với đàn gà con của nó..

chơi nghe gà gô gáy. Các cháu sẽ kể cho nó nghe những câu chuyện gà gô và các con chim con thú trên rừng. Đến mùa sau, cháu lại cho em nó đi theo và bắt cho nó một con gà gô khác. — Chú cười thân mật — Còn bây giờ thì cháu có thể đem thả con gà gô này được đấy!

Tằng không trả lời, chỉ lặng lẽ cúi xuống xách cái lồng lên. Thằng bé có lẽ chưa hiểu đầu đuôi câu chuyện. Bố nó cúi xuống bảo nó:

— Con chơi con gà gô như thế là đủ rồi. Anh Tăng lại cho con túm lông đẹp quá! Bây giờ để anh Tăng thả con gà gô này ra.

Thằng bé lắc đầu. Bỗng nó lại dỗ nó một lúc nữa. Nó khẽ gật đầu nhưng vẫn tỏ ý tiếc, cứ nhìn theo Tăng xách lồng chim đi ra cửa.

Bỗng cô giáo gọi Tăng hỏi:

— Em định thả nó ở đâu?

Tăng chỉ ra bãi cỏ trước nhà.

Cô giáo àu yếm bảo:

— Em Tăng ạ! Sáng trắng, chúng ta cùng đi chơi và đem thả nó ở chỗ nó đã mắc bẫy. Biết đâu nó lại chẳng còn có ở đó một ổ trứng dương ấp giờ hoặc một đàn con đang mong mẹ.

Tăng gật đầu, ngoan ngoãn trả lời cô giáo:

— Vâng ạ!

Trăng lên đến đỉnh đầu, Tăng mới trở về đến nhà. Tăng đi ngủ hơi khuya và ngủ ngon giấc lắm. Trong giấc mơ, hình như Tăng gặp con gà gô lúc chiều. Nó đi với đàn con của nó. Nó giới thiệu với Tăng:

— Đây là đàn con tôi. Chỉ hết mùa hè là chúng nó rời mẹ đi kiếm ăn một mình được rồi. Đến mùa đông, cứ áp tết, chúng nó lớn phải biết!